pt 71 (06/07)

RSW 2271 - 0016

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bescherming als monument van bepaalde delen van het gebouw gelegen Jef Lambeauxlaan 12 te Sint-Gillis

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening, inzonderheid op de artikelen 226 en 228;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 06 mei 2004 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van bepaalde delen van het gebouw gelegen Jef Lambeauxlaan 12 te Sint-Gillis;

Overwegende dat de eigenaar zijn opmerkingen heeft medegedeeld binnen de termijn bepaald door artikel 224 van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening en dat deze als volgt kunnen worden samengevat:

> Ongerustheid van de eigenaar betreffende de verplichtingen veroorzaakt door de controle van de bevoegde instanties op het beheer van het goed, betreffende de vertraging bij onderhoudswerken wegens de geldende procedures en betreffende de eventuele financiële en erfrechtelijke gevolgen van de bescherming;

Overwegende dat deze opmerkingen als volgt kunnen beantwoord worden:

> Al deze opmerkingen doen geen afbreuk aan de erfgoedwaarde van het goed, zoals uiteengezet in het besluit tot instelling van de procedure. Gewone onderhoudswerken kunnen in bepaalde gevallen als werken van geringe omvang worden beschouwd, waarvoor het BWRO versnelde procedures voorziet. Bovendien zullen dergelijke werken gesubsidieerd worden en geen aanleiding geven tot bijkomende kosten.

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, gegeven op 6 oktober 2004;

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale classant comme monument certaines parties de l'immeuble sis avenue Jef Lambeaux 12 à Saint-Gilles

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu le Code bruxellois de l'aménagement du territoire, notamment les articles 226 et 228 ;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 6 mai 2004 entamant la procédure de classement comme monument de certaines parties de l'immeuble sis avenue Jef Lambeaux, 12 à Saint-Gilles ;

Considérant que le propriétaire a émis ses observations dans le délai prévu par l'article 224 du Code bruxellois de l'aménagement du territoire et que celles-ci peuvent être résumées comme suit :

> Craintes du propriétaire relatives aux contraintes engendrées par le contrôle des instances concernées sur la gestion de son bien ; craintes relatives au retard sur les travaux d'entretien du fait des procédures en vigueur ; craintes des conséquences financières et successorales éventuelles du classement ;

Considérant que ces observations peuvent être rencontrées comme suit :

> L'ensemble de ces remarques ne remet pas en cause la valeur patrimoniale du bien mise en évidence par l'arrêté ouvrant la procédure. Les travaux d'entretien régulier peuvent dans certains cas être considérés comme des travaux de minime importance pour lesquelles le COBAT prévoit des procédures accélérées. En outre, ces travaux seraient subventionnés et n'engendreraient donc pas de coûts supplémentaires.

Vu l'avis de la Commission royale des Monuments et des Sites émis le 6 octobre 2004 ;

Op voorstel van de minister-president van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Na beraadslaging,

Besluit:

Artikel 1. Worden beschermd als monument wegens hun historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I bij dit besluit, de gevels, het dak, de draagstructuren en de plankenvloeren, de totaliteit van de verhoogde benedenverdieping en de vestibule en het trappenhuis van het gebouw gelegen Jef Lambeauxlaan 12. Dit goed is bekend ten kadaster te Sint-Gillis, 1ste afdeling, sectie B, 4de blad, perceel nr. 9e.

Art. 2. De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en wegen, en delen van percelen en wegen, zoals opgenomen in de omtrek afgebakend op het plan in bijlage II bij dit besluit.

Art. 3. De minister voor monumenten en landschappen wordt belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel,

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

CHANCELLERIE
Laurence CANIVEZ
KANSELARIJ

Charles PICQUE

Sur la proposition du ministre-président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Après délibération,

Arrête :

Article 1er. Sont classés comme monument, en raison de leur valeur historique et artistique précisée dans l'annexe I du présent arrêté, les façades, la toiture, les structures portantes et les planchers, la totalité du rez-de-chaussée surélevé et le vestibule, la cage d'escalier, de l'immeuble sis avenue Jef Lambeaux, 12. Ce bien est connu au cadastre de Saint-Gilles, 1re division, section B, 4e feuille, parcelle n°9e.

Art. 2. La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3. Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, 06 JUIL. 2006

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

24 -08- 2006

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS AVENUE JEF LAMBEAUX, 12 A SAINT-GILLES

Référence cadastrale : 1ère division, section B, 4ème feuille, parcelle 9e

Description sommaire

Cette maison de 1898, originellement unifamiliale, a été commandée par l'architecte géomètre Antoine Peereboom et dessinée par son fils George Peereboom dans le style Art nouveau.

L'élévation de trois niveaux présente une composition asymétrique en pierre blanche rehaussée de pierre bleue. La travée d'entrée, à gauche, est en ressaut.

Le soubassement surélevé, en pierre bleue, est percé de deux fenêtres de cave présentant des ferronneries aux terminaisons florales.

La porte d'entrée, en chêne blond sculpté d'ornements végétaux et percé d'un jour présentant un vitrail, s'inscrit en retrait dans un large encadrement en pierre bleue à arc surbaissé et taillé en cavet. Le jour d'imposte est également décoré d'un vitrail.

Le bel étage est éclairé de deux fenêtres jumelles, à ouvrant unique, munies de garde-corps en fer forgé orné d'un motif floral ; leur linteau est décoré d'un cordon mouluré qui se répète au-dessus de l'imposte de la porte d'entrée, délimitant alors un tympan garni de motifs végétaux en relief.

Au premier étage, la travée principale est ajourée d'une baie tripartite s'ouvrant sur un balcon avec un garde-corps en fer forgé. Le cul de lampe et le culot du balcon sont décorés de nervures. Une fenêtre sous arc bombé à extrados en escalier, identique à celles du troisième niveau, éclaire la travée de gauche.

L'entablement est décoré d'une frise scandée par les modillons de la corniche.

Les magnifiques châssis, différenciés à chaque niveau, sont agrémentés de petits-bois dans les ouvrants. Ils présentent tous un très bon état de conservation.

Intérieur de la maison

Le vestibule d'entrée avec son escalier droit est en marbre blanc veiné. La main courante en bronze présente, aux extrémités, des motifs floraux d'influence Art nouveau. Une très belle porte en bois garnie de vitraux en verre américain marque la transition entre le vestibule et le premier palier.

Le bel étage est composé de trois pièces en enfilade de style éclectique. La première, à front de rue, présente un plafond mouluré et peint, une frise et des lambris d'influence néoclassique. Il semblerait que sous le papier peint actuel existe encore la tapisserie d'origine. La salle à manger, pièce intermédiaire, est emprunte du style néo-Renaissance flamande : les murs sont décorés de lambris d'appuis en bois, le plafond est également en bois et les gîtes sont apparentes. Une imposante cheminée en chêne, ornée de colonnes ioniques et avec foyer décoré de céramiques bleues, s'appuie sur le mur mitoyen droit. La troisième pièce, ou véranda, est couverte d'une verrière zénithale décorée d'un vitrail d'inspiration Art nouveau avec des motifs en forme d'ailes. La porte-fenêtre donnant sur le jardin est ornée d'un vitrail reprenant le même sujet. Un papier-peint blanc recouvre vraisemblablement les peintures polychromes originelles à motifs floraux stylisés qui décoraient ce jardin d'hiver. Elles ont été découvertes au cours d'un sondage réalisé près de la porte qui donne accès au palier. Les peintures pourraient être présentes dans toute la pièce.

Des radiateurs en fonte typiques de la fin du siècle sont en place à cet étage.

Un escalier à balustrade ouvragé d'influence japonisante se développe du côté jardin. La cage d'escalier est éclairée par de petites fenêtres rectangulaires au niveau des paliers intermédiaires.

Les étages supérieurs comptent trois pièces : une à front de rue dans la travée gauche et deux en enfilade dans celles de droite.

Le soubassement, où se trouvait le niveau des cuisines-caves, est composé de trois pièces en enfilade aujourd'hui réaménagées en logement. Les deux premières pièces sont séparées par une porte-fenêtre ornée d'une frise stylisée simple.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 206, 1° du Code bruxellois de l'aménagement du territoire :

Intérêt historique et artistique

L'avenue Jef Lambeaux, du nom du sculpteur, située dans le quartier sud de la commune de Saint-Gilles, assure la liaison depuis 1892 entre la place Antoine Delporte, où se situe la prison, et la place Van Meenen, sur laquelle s'élève l'Hôtel communal.

Cette artère offre à l'heure actuelle un large panel des tendances architecturales qui se rencontraient à Bruxelles au tournant du XXe siècle, et notamment de la mouvance Art nouveau. Plusieurs architectes appartenant à ce courant novateur de la fin du XIXe siècle ont construit et ont habité cette avenue, parmi lesquels Antoine et Georges Peerebom, concepteurs du n°12.

Cette élégante maison individuelle offre un très bel exemple de l'architecture Art nouveau qui marque Bruxelles à cette époque et du soin apporté à la composition des façades des édifices de cette mouvance avec, notamment, l'utilisation du fer et du bois comme ornements. Outre le jeu des couleurs dû à l'utilisation de la pierre blanche et bleue, la façade acquiert le raffinement et la légèreté qui la caractérisent du fait de ses châssis exceptionnels et de ses ferronneries qui s'épanouissent en motifs végétaux.

Les espaces intérieurs du rez-de-chaussée présentent la particularité d'avoir conservé, dans un parfait état, les éléments de décoration propre à la classe sociale bourgeoise de cette époque qui favorisait le mélange des influences.

Outre les pièces d'inspiration néo-Renaissance flamande et néoclassique, de très nombreux éléments de décor Art nouveau sont présents : le vestibule d'entrée, l'escalier, les radiateurs en fonte... Le jardin d'hiver offre un grand intérêt artistique notamment du fait de la verrière zénithale et des vitraux qui la décorent. En outre, les peintures polychromes toujours présentes sont un témoignage rare et précieux des intérieurs de style Art nouveau qu'il importe de préserver.

Le parfait état de conservation de ce bâtiment, remarquable production de style Art nouveau, le fait figurer parmi le patrimoine remarquable de la commune de Saint-Gilles et, par conséquent, de la Région de Bruxelles-Capitale.

Archives communales de Saint-Gilles, urbanisme : 1429 (1898)
Bibliographie :
Borsi, F., Wieser, H., *Bruxelles capitale de l'Art Nouveau*, [trad. fr. J.-M. Van der Meerschen, Mark Vokaer] éd., Bruxelles, 1992 (Collection Europe 1900).
Demeter, S., Goossens, O., Jacqmin, Y., *et al., Architectures saint-gilloises,* Services des Monuments et des Sites de la Région de Bruxelles-Capitale, Bruxelles, 1999.
Legrand, L., Van Loo, A., *et al, Guide de l'Art nouveau à Bruxelles*, AAM, Bruxelles, 1982.
Dubois, M., Van Loo, A., *et al, Dictionnaire de l'architecture en Belgique de 1830 à nos jours,* Fonds Mercator, Anvers, 2003.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 06 JUIN 2006

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Charles PICQUE

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW GELEGEN JEF LAMBEAUXLAAN, 12 TE SINT-GILLIS

Kadastrale gegevens: 1ste afdeling, sectie B, 4de blad, perceel 9e

Beknopte beschrijving:

Dit huis uit 1898, dat oorspronkelijk een eengezinswoning was, werd besteld door architect-landmeter Antoine Peereboom en getekend door zijn zoon George Peereboom in art nouveaustijl.

Het gebouw telt drie bouwlagen en vertoont een asymmetrische structuur in witsteen, geaccentueerd met blauwsteen. De uitspringende ingangstravee bevindt zich links.

In de verhoogde blauwstenen onderbouw zijn twee keldervensters aangebracht, die zijn voorzien van ijzerwerk met bloemvormige uiteinden.

De toegangsdeur is uitgevoerd in blond eikenhout en is versierd met snijwerk in de vorm van plantmotieven. Ze is voorzien van een lichtopening met glasraam en springt in ten opzichte van de brede holle omlijsting in blauwsteen met platboog. Het bovenlicht is eveneens versierd met een glasraam.

De bel-etage wordt verlicht via twee gepaarde vensters met elk één vleugel die zijn voorzien van een smeedijzeren reling versierd met een bloemmotief ; de bovendorpel van de vensters is versierd met een muurlijst, die we ook terugvinden boven de impost van de toegangsdeur, waar ze een timpaan omgeeft dat versierd is met plantmotieven in reliëfwerk.

Op de eerste verdieping wordt de hoofdtravee verlicht met een driedelig venster dat uitgeeft op een balkon met gietijzeren borstwering. De neerhangende sluitsteen en de sokkel van het balkon zijn versierd met ribben. De linker travee wordt verlicht met een venster onder een segmentboog met getrapte boogruggen, die identiek zijn aan deze op het derde niveau.

Het hoofdgestel is versierd met een fries dat gestructureerd wordt door de modillons van de kroonlijst.

Het prachtig raamwerk, dat op elke verdieping anders is, omvat raamvleugels met spijlen. Alle raamwerk bevindt zich in een zeer goede staat van bewaring.

<u>De binnenruimten van het pand</u>

De inkomgang met zijn rechte trap is van wit geaderd marmer. De bronzen handleuning vertoont aan de uiteinden bloemmotieven van Art nouveau-inspiratie. Een bijzonder fraaie houten deur met glasramen in Amerikaans glas geeft de overgang aan tussen de inkom en de eerste overloop.

De bel-etage omvat drie aaneensluitende vertrekken in eclectische stijl. Het eerste, aan de straatkant, vertoont een plafond met beschilderd lijstwerk, een fries en lambriseringen van neoklassieke inslag. Het lijkt er op dat het oorspronkelijke wandtapijt nog aanwezig is onder het thans aangebrachte behangpapier. De eetzaal in de centrale ruimte, is van Vlaamse neonrenaissancistische inslag : de muren zijn bezet met houten lambriseringen, het plafond is eveneens bewerkt met hout en houtbalken. Een imposante eiken schouw versierd met Ionische kolommen en met een met blauwe keramiek behandelde haard, leunt aan tegen de rechter gemene muur. Het derde vertrek of veranda, is overdekt met een groot glasraam met glas-in-looddecor met vleugelmotieven geput uit de Art Nouveau-inspiratie. De vensterdeur die toegang verleent naar de tuin is verfraaid met glas-in-lood met een gelijksoortig onderwerp. Wit behangpapier overdekt waarschijnlijk de oorspronkelijke polychrome beschilderingen met gestileerde bloemmotieven die deze wintertuin verfraaiden. Deze werden ontdekt ter gelegenheid van een boring naast bij de deur naar de overloop. Het is best mogelijk dat de schilderingen het ganse vertrek beslaan en dat deze in een goede staat van behoud verkeren.

De gietijzeren radiators naar het typerend model van deze periode van het einde van de XIXde eeuw, zijn op deze verdieping nog aanwezig.

Een trap met een baluster bewerkt naar een Japans aandoende invloed is opgericht aan de tuinzijde. De voornaamste bordessen bevinden zich in het centrum van het gebouw en voorzien aldus in de

rechtstreekse toegang naar de vertrekken. Het trappenhuis wordt belicht door bescheiden rechthoekige vensters ter hoogte van de tussenbordessen.

De volgende verdiepingen omvatten drie ruimten : een naar de straat toe in de linkertravee en twee aaneensluitende vertrekken in de rechtertravee.

De onderbouw die als kelderkeuken fungeerde, bestaat uit drie aaneensluitende vertrekken die thans als woning heringericht zijn. De eerste twee ruimtes zijn gescheiden door een glazen deur versierd met een eenvoudige gestileerde fries.

Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 206, 1o van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening :

Historische en artistieke waarde.

De Jef Lambeauxlaan, naar de naam van de beeldhouwer, is gelegen in het zuidelijk gedeelte van de gemeente St-Gillis en vormt sedert 1892 de verbinding tussen het Antoine Delporteplein, waar de gevangenis gelegen is en het Van Meenenplein waar het gemeentehuis zicht bevindt.

Deze verkeersader spreidt thans een brede waaier ten toon van architectuurtendensen die in Brussel rond de eeuwwisseling naar de XXste eeuw vertegenwoordigd waren en meer bepaald van de Art Nouveau. Meerdere architecten die bij deze baanbrekende strekking aan het einde van de XIXde eeuw aangesloten waren, waaronder Antoine en Georges Peerebom, ontwerper van het nummer 12, hebben deze laan aangelegd en bewoond.

Deze elegante eengezinswoning is een vooraanstaande voorbeeld van de Art Nouveau-architectuur die tijdens deze periode haar stempel drukt in Brussel en van de zorgvuldige gevelcompositie die de bouwwerken van deze architectuurtrend kenmerkt, met namelijk de aanwezigheid van ijzer en hout als elementen in de ornamentiek. De gevel dankt de lichtheid die hij uitstraalt niet alleen aan het kleurenspel veroorzaakt door de aanwezigheid van witte en blauwe stenen, maar tevens aan zijn uitzonderlijke raamkozijnen en het kunstig smeedijzerwerk dat uitbloeit in florale motieven.

Treffend voor de binnenruimten van de gelijkvloerse verdieping is dat deze de decorelementen eigen aan de burgerstand van die tijd, die een uitgesproken voorliefde koesterde voor stijlenvermenging, in perfecte staat heeft behouden.

Niet alleen treft men er neorenaissance- en neoklassieke vertrekken maar ook talrijke Art Nouveau decorelementen : de inkomgang, de trap, de gietijzeren radiotoren ... De veranda is van hoogwaardig artistiek belang, namelijk door de aanwezigheid van het zenithaal glasraam met zijn glas-in-lood decor. De polychrome beschilderingen zijn er overigens nog steeds aanwezig en vormen een zeldzame en kostbare getuigenis van een Art Nouveau-interieur dat behouden dient te worden.

Omwille van zijn perfecte staat van bewaring behoort dit gebouw, een opvallend product van de art nouveaustijl, tot het opmerkelijk erfgoed van de gemeente Sint-Gillis en, bijgevolg, van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Gemeentearchief van Sint-Gillis, stedenbouw : 1429 (1898)

Bibliografie:

Borsi, F., Wieser, H., *Bruxelles capitale de l'Art Nouveau*, [trad. fr. J.-M. Van der Meerschen, Mark Vokaer] éd., Bruxelles, 1992 (Collection Europe 1900).

Demeter, S., Goossens, O., Jacqmin, Y., *et al.*, *Architectuur in Sint-Gillis*, Dienst Monumeten en Landschappen van het Brussels hoofdstedelijk gewest, Brussel, 1999.

Legrand, L., Van Loo, A., *et al*, *Guide de l'Art nouveau à Bruxelles*, AAM, Bruxelles, 1982.

Dubois, M., Van Loo, A., *et al*, *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Mercatorfonds, Antwerpen, 2003.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 06 JUIL. 2006

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

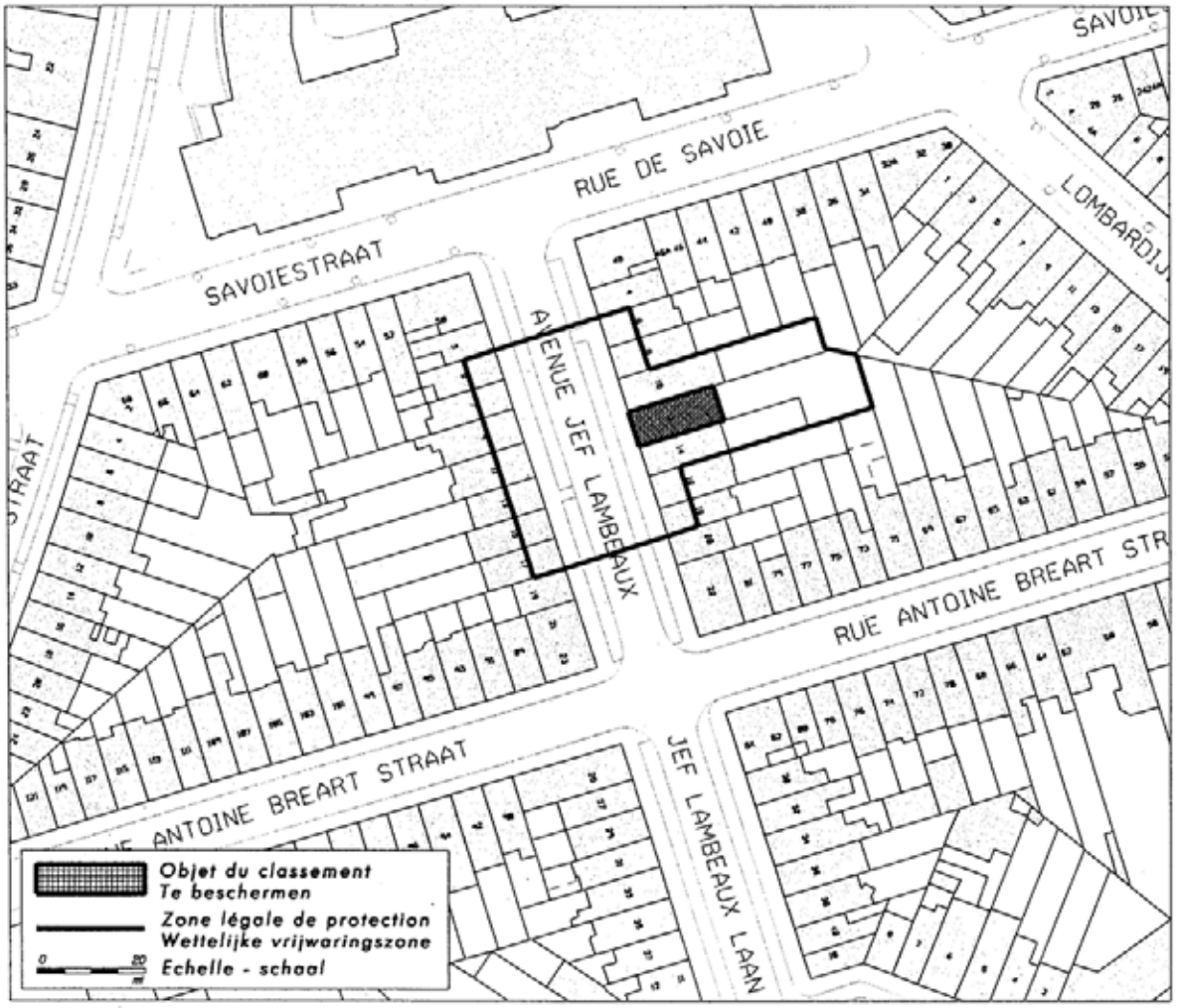
Charles PICQUE

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW GELEGEN JEF LAMBEAUXLAAN 12 TE SINT-GILLIS

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS AVENUE JEF LAMBEAUX 12 A SAINT-GILLES

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van

Vu pour être annexé à l'arrêté du

06 JUIL. 2006

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Charles PICQUE